

GODTGØRELSE TIL LANDMANDEN?

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Staten betaler (måske) godtgørelse, hvis offentlighedens adgang til naturen medfører brand-, tyveri- og hærværksskader på landbrugsarealer, skove, driftsbygninger og husdyrbesætninger.

Det handler det om

Offentligheden har lov til at færdes i naturen, også på privat grund. Det står i naturbeskyttelsesloven, som giver offentligheden adgangsret til private skove, udyrkede arealer, markveje og stier.

Somme tider sker der som følge af denne adgangsret for publikum, skader, der medfører tab for ejeren eller forpagteren af det pågældende areal (eller for visse andre erstatningsberettigede – se afsnit 1). Nogle af disse tab er omfattet af en statslig godtgørelsesordning.

Det drejer sig om visse tab opstået ved brand-, tyveri- og hærværksskader. Kun **dokumenterede** tab kan godtgøres. Vær særligt opmærksom på reglerne for **anmeldelse**.

Betingelser

En del betingelser skal være opfyldt, før en skade dækkes af godtgørelsesordningen. Der er regler/betingelser for:

- **hvem** der kan få godtgørelse
- **sammenhæng** mellem skaden og den ret, loven giver folk til at være i naturen
- **hvor** skaden skal være sket
- **hvilke skader**, der dækkes
- **hvilke øvrige udgifter**, der dækkes

Artiklen handler udelukkende om godtgørelse **efter bekendtgørelse om godtgørelse for skader som følge af offentlighedens adgang til naturen**.

Erstatning kan følge af anden lovgivning eller af dansk rets almindelige regler om erstatningsansvar.

- **tabets størrelse**
- **tabsbegrænsningspligt**
- **anmeldelse** af skaden, herunder **dokumentation og frister**
- **hvornår** man må **påbegynde retablering** af en skade

Læs om disse regler og betingelser i artiklen, som også kort beskriver hvilke skader, der ikke kan opnås godtgørelse for, og hvordan man opgør størrelsen af tabet.

1. Hvem kan få godtgørelse?

Se **bek. § 9**

- Ejeren eller forpagteren af det areal, hvor skaden er sket
- Ejers ansatte, såfremt de ejer det beskadigede eller stjålne
- Lejeren af det areal, hvor skaden er sket, hvis udlejningen sker som en normal del af driften
- Andre, der udfører opgaver som led i den normale drift af arealet, f.eks. skoventreprenører og maskinstationer. Ifølge vejledningen skal tabet for personen, der udfører opgaven være af en art, så man kan tale om et indirekte økonomisk tab for ejeren.

2. Hvor stor er godtgørelsen?

Når man fastsætter størrelsen af det formuetab, som skaden har medført, anvender man almindelige erstatningsretlige principper. Det betyder bl.a., at der **som udgangspunkt ydes fuld godtgørelse** for det lidte tab.

Ting

Handler det om en ting, der bliver **totalskadet**, er det denne tings værdi, der skal erstattes. Her tager man udgangspunkt i det beløb, det koster at anskaffe en ny ting, der svarer til den ødelagte. I denne **genanskaffelsesværdi** (værdien på skadestidspunktet) foretages **fradrag** for værdiforringelse ved alder, brug, nedsat anvendelig eller andre omstændigheder.

Er der tale om ting, som landmanden/skovejeren m.fl. **selv har tilvirket til salg**, er det **salgsprisen**, som skal erstattes. Her foretages **fradrag** for undgåede omkostninger.

Driftstab

Det er sværere at bevise, hvor stort et driftstab landmanden har lidt pga. skaden. Ofte tilkender domstolene et skønsmæssigt fastsat beløb.

Tabsbegrænsningspligt

Man har pligt til at begrænse sit tab. Tilsidesættelse af denne pligt kan medføre nedsættelse eller bortfald af godtgørelsen. Dette er et almindeligt erstatningsretligt princip, men er også udtrykkeligt fastsat i **bekendtgørelsens § 10**. (Se mere herom i **afsnit 8**).

Retablering af en skade

Påbegyndelse af retablering af en skade før Styrelsen for Vand og Natur har kvitteret for, at det er ok, kan føre til nedsættelse eller bortfald af godtgørelsen. (Se **bek. § 11, stk. 3** og nedenfor i **afsnit 10**).

Dette er **ikke en fuldstændig beskrivelse** af de principper, der anvendes ved

fastsættelse af en erstatningssum. Har du brug for at vide mere, er du **velkommen til at kontakte Erhvervsjura**.

3. Sammenhæng mellem skaden og den ret, loven giver folk til at være i naturen

Se [bek. § 1, stk. 2](#)

For at en skade overhovedet kan være omfattet af godtgørelsesordningen, skal der være sammenhæng mellem **den handling, der medfører skaden** og **offentlighedens lovbestemte adgangsret** til naturen efter [naturbeskyttelseslovens §§ 23, 24 og 26](#). Skaden skal altså være en følge af den ret til at færdes og opholde sig i naturen, som naturbeskyttelsesloven giver.

Offentlighedens lovbestemte adgangsret til naturen:

- Omfatter adgang til private skove, udyrkede arealer, markveje og stier.
- Adgangen må ske til fods og på cykel ad stier og veje.
- Der kan være adgang til ridning gennem skove ad private fællesveje.

Se [naturbeskyttelseslovens kapitel 4](#)

Kørsel med motorkøretøjer er ikke omfattet af den lovbestemte adgangsret, og en skade, der sker som følge af en sådan kørsel, vil derfor som udgangspunkt ikke være omfattet af godtgørelsesordningen.

Aktiviteter, som forudsætter ejerens tilladelse (udvidet adgangsret)

Ejeren af et areal kan give tilladelse til andet og mere end det, som naturbeskyttelsesloven giver offentligheden ret til i forbindelse med ophold og færden i naturen. (se [adgangsbekendtgørelsens § 2, stk. 2](#)).

Sker der skader som følge af aktiviteter, som forudsætter ejerens tilladelse, kan disse skader være omfattet af godtgørelsesordningen under forudsætning af, at aktiviteterne ikke strider mod andre bestemmelser i lovgivningen. (Her forudsætter vi også, at ejeren rent faktisk har givet sin tilladelse). Afgørende for adgangen til godtgørelse er, at den grundlæggende færden i forbindelse med aktiviteterne er en følge af offentlighedens adgang til naturen. Eksempler på aktiviteter, som forudsætter ejerens tilladelse, er orienteringsløb og spejderaktiviteter.

Bemærk, at en ejer kan give tilladelse til for meget i forhold til at få godtgørelse. Hvis det vurderes, at ejeren ved at give den konkrete tilladelse har handlet uforsvarligt, vil han eller hun ikke kunne få godtgørelse. Se [nærmere i afsnit 8](#).

4. Hvor er skaden sket?

4.a. På visse private arealer

Udgangspunktet er, at man kan få godtgørelse for skader på følgende arealer:

Se **bek. § 2**

- Private skove, hvortil der er offentlig adgang (**nbl § 23**).
- Private, udyrkede arealer, hvortil der er offentlig adgang (**nbl § 24**).
- Private landbrugsarealer, som støder op til udyrkede arealer, hvortil der er offentlig adgang efter **nbl § 24**.
- Private landbrugsarealer, som støder op til private veje og stier i det åbne land, hvortil der er offentlig adgang efter **nbl § 26**.

Et privat areal, er et areal, som ikke tilhører staten, en kommune eller folkekirken.

4.b. Omkring beboelsesbygninger og driftsbygninger i tilknytning til beboelsesbygninger

Se ovenfor afsnit 4.a. og **bek. § 3, nr. 1**

Som udgangspunkt er skader, der sker omkring beboelsesbygninger og omkring driftsbygninger, der ligger i tilknytning til beboelsesbygninger ikke dækket af godtgørelsesordningen. Der er her tale om ulovlig færdsel, da loven ikke giver offentligheden adgangsret til disse arealer (forbud mod ophold inden for 150 m fra bygningerne).

Må det imidlertid antages, at der er en direkte sammenhæng mellem skaden og offentlighedens lovbestemte adgangsret til naturen, er skaden alligevel omfattet af ordningen. Et eksempel er, at den person, der udøver skaden – f.eks. hærværk - færdes på en markvej (hvor det er lovligt at færdes), som fører tæt fobi et beboelseshus, og det dermed kan antages, at personen bliver inspireret til at begå hærværket ude fra vejen.

4.c. Midlertidigt lukket skovareal

Se ovenfor afsnit 4.a. og **bek. § 3, nr. 2**

Man kan få godtgørelse for skader forvoldt i forbindelse med ulovlig færdsel på et skovareal, hvor politiet har foretaget midlertidig lukning - f.eks. pga. brandfare.

5. Hvilke skader er omfattet? (Handlinger og genstande)

Se **bek. § 4**

Man kan få godtgørelse for skader sket ved **brand, tyveri* og hærværk**** på:

- Bevoksede arealer, opskovede træeffekter og landbrugsafgrøder inden for de arealer, som er nævnt i **bekendtgørelsens § 2** (se ovenfor **afsnit 4.a.**).
- Driftsbygninger, anlæg, indretninger, maskiner mv. inden for de arealer, som er nævnt i **bekendtgørelsens § 2** (se ovenfor i **afsnit 4.a.**), som anvendes ved eller har forbindelse med arealets driftsmæssige anvendelse, samt skader på husdyrbesætninger.

Ved **driftsmæssig anvendelse** tænker man især på arealets jordbrugsmæssige anvendelse, herunder den jagtmæssige. (En skade på en jagthytte, kan være omfattet af godtgørelsesordningen).

*Se **nedenfor om § 6**, som indeholder undtagelser.

**Henkastning af affald regnes for hærværk.

6. Hvilke andre udgifter er omfattet?

Se **bek. § 5**

Afværge- og afhjælpningsforanstaltninger

Man kan få godtgørelse for udgifter til afværge- og afhjælpningsforanstaltninger, herunder leje af erstatningsmateriel, når sådanne foranstaltninger er **nødvendige for at forhindre afledte tab** for skader på afgrøder, besætninger mv. Et eksempel er udgifter til leje af anden maskine, når den "normale" maskine er brudt sammen grundet det udøvede hærværk umiddelbart før høsten, og en udsættelse af høsten vil medføre indtægtstab.

Genopretning af publikumsfaciliteter og –attraktioner

Man kan få godtgørelse for udgifter til genopretning som følge af skader på publikumsfaciliteter og –attraktioner, hvis det efter en konkret vurdering anses for at være af betydning for offentligheden, at den pågældende skade udbedres.

Publikumsfaciliteter er bl.a. borde, bænke, broer og observationstårne.

Publikumsattraktioner er bl.a. bevaringsværdige mindesten, statuer, lysthuse og pavilloner.

Oprydning efter større, samlede affaldsaflæsninger

Man kan få godtgørelse for udgifter til oprydning efter skader i form af større, samlede affaldsaflæsninger, medmindre aflæsningen er foretaget umiddelbart op til offentlig vej. Der ydes

godtgørelse, selvom en affaldsaflæsning forudsætter brug af motorkøretøj, på trods af at adgangsretten efter naturbeskyttelsesloven ikke omfatter adgang i motorkøretøj.

7. Ingen godtgørelse

Man kan ikke få godtgørelse for skader på:

- beboelseshuse, med tilhørende udhuse
- bygninger med et fritidsformål (f.eks. sommerhuse)
- bygninger og anlæg med andre erhvervsmæssige formål end jordbrugsdrift (f.eks. dambrug).

Der gives heller ikke godtgørelse for:

Se **bek. § 6**

- tyveri fra uaflåst skur, som er isoleret beliggende
- tyveri af håndværktøj og mindre redskaber, der efterlades under åben himmel
- forringede herlighedsværdier
- formindskede jagtindtægter (i særlige tilfælde vil der dog ved større brande, der medfører åbenbart forringede vilkår for vildtet, kunne blive tale om en skønsmæssigt fastsat godtgørelse for tab af jagtleje).

7.a. Skader, der giver et tab på 1.000 kr. eller mindre

Se **bek. § 7**

Tab på 1.000 kr. eller mindre godtgøres ikke. Beløbet er eksklusiv moms.

Skader i forbindelse med affaldsaflæsninger (akkumuleret anmeldelse)

Sker der flere skader i forbindelse med affaldsaflæsninger, som hver for sig medfører tab på maks. 1.000 kr., kan der gives en samlet godtgørelse for disse tab, hvis de tilsammen beløber sig til mere end 1.000 kr., og anmelderen er blevet bekendt med skaderne inden for en periode på maks. 1 år. Vær opmærksom på, at en akkumuleret anmeldelse først realitetsbehandles, når ansøger har bedt om det. Se mere om frister og om selve anmeldelsen i [afsnit 9](#).

Beløbet 1.000 kr. er eksklusiv moms

7.b. Selvrisiko på 1.000 kr.

For tab, der er en følge af skader **omkring beboelsesbygninger og i/eller omkring driftsbygninger, der ligger i tilknytning til beboelsesbygninger**, gælder en selvrisiko på 1.000 kr. (hvis tabet overhovedet er omfattet af godtgørelsesordningen – [se afsnit 4.b.](#)) Beløbet er eksklusiv moms.

Hvornår en skade anses for indtruffet omkring en beboelses- eller driftsbygning vurderes skønsmæssigt ud fra anmeldelsen, herunder kortbilaget ([se afsnit 9](#)).

7.c. Skader, der er dækket af en forsikring

Se [bek. § 8](#)

Hvis skaden er dækket af en forsikring, kan man ikke få godtgørelse.

Selvom man **ikke** har tegnet en forsikring, gives der ikke godtgørelse for en **sædvanlig selvrisiko** for tab inden for et område, hvor det er sædvanligt at tegne forsikring med selvrisiko.

8. Tabsbegrænsningspligt

Se [bek. § 10](#)

Udbetaling af godtgørelse forudsætter altid, at den, der er berettiget til godtgørelsen, har opfyldt sin tabsbegrænsningspligt - dvs., at han eller hun har truffet **rimelige forholdsregler** med henblik på at **undgå eller begrænse** skadens opståen og omfang. Tilsidesættes denne pligt kan godtgørelsen nedsættes eller helt bortfalde.

Tilsidesættelse kan bestå i, at den godtgørelsesberettigede har handlet uforsvarligt eller har udvist uforsvarlig passivitet. Som eksempel på at handle uforsvarligt kan nævnes, at en skovejjer har indgået aftale om udvidet adgangsret af en sådan karakter, at det øger risikoen for skade væsentligt. (Se [om udvidet adgangsret ovenfor i afsnit 3](#)).

Hvilke forholdsregler, der er rimelige i den enkelte situation, er en konkret vurdering.

Eksempler på rimelige forholdsregler:

Maskiner og større redskaber

- Bør ved arbejdstids ophør opbevares i tilknytning til beboelse, hvis de opbevares under åben himmel.
- Hvis placering langt væk fra bolig er uundgåelig, skal de jævnligt være under opsyn.

- Bør ikke placeres synligt fra offentlig vej, hvis der er forsvarlige alternative placeringer inden for kortere afstand.
- Tændingsnøgler bør fjernes, og maskinen/redskabet aflåses, om muligt, hvis maskinen/redskabet forlades, medmindre brandmyndighederne anbefaler andet.

Mindre redskaber

- Bør opbevares i aflåst rum.
- Hvor dette ikke er muligt, bør genstandene så vidt muligt fastlåses til skur, træ el. lign. ved hjælp af kædelås.

Redskabshuse og skurvogne

- Aflåses, hvis de er uden for synsvidde.
- Placeres ikke synligt fra offentlig vej, hvis der er alternative og naturlige placeringer inden for kortere afstand.
- Er skurvogne i længere tid ubenyttede, bør særligt værdifulde redskaber som f.eks. motorsave fjernes.

Låger til bevoksninger (f. eks. juletræs- og pyntegrøntbevoksninger)

- Bør, hvis de er placeret op til intensivt benyttet adgangsvej, aflåses ved arbejdstids ophør.
- Alternativt kan etableres selvlukkende låger.

Hegn, led mv. i indhegninger og folde mv.

- Bør jævnligt tilses.

Se om **begyndelsestidspunktet for retablering af en skade** [afsnit 10](#).

9. Anmeldelse af skaden

Se [bek. §§ 11-13](#)

Bemærk:

- Skaden skal anmeldes **både** til **politiet** og til **Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning** (SVANA).
- Kan skaden være dækket af en **forsikring**, skal skaden anmeldes til forsikringsselskabet, før anmeldelse sker til SVANA.
- Alle anmeldelserne skal ske inden for visse frister – **overskrides fristerne, kan man ikke få godtgørelse.**

9.a. Frister

- Skaden skal anmeldes til **politiet** senest **8 dage** efter, at anmelder har opdaget skaden.
 - For skader **forvoldt af kreaturer mm.** gælder reglerne i [mark- og vejfredsloven § 18](#). Hvis skadelidte vælger at fravige § 18 (ved at aftale erstatningens størrelse med

kreaturets ejer, eller anmelde skaden til et forsikringsselskab), skal kreaturets ejer for at kunne få sagen behandlet efter reglerne om godtgørelse, anmelde skaden til **politiet** senest **8 dage** efter, at skadelidte har orienteret ham eller hende om skaden.

- Skaden skal anmeldes til **Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA)** senest **4 uger** efter, at anmelder har opdaget skaden. Bilag til anmeldelsen skal også indgives inden for de nævnte 4 uger. Se om **bilag i afsnit 9.b**.
- Er skaden inden for denne frist på **4 uger** anmeldt til et **forsikringsselskab**, skal skadesanmeldelsen være indgivet til **SVANA** senest **4 uger** efter, at forsikringsselskabet har truffet afgørelse i sagen.

9.b. Indgivelse af anmeldelsen

Anmeldelse til politiet kan ske på **politiets hjemmeside**

Anmeldelse til Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) kan indgives elektronisk på **virk.dk** med brug af NemID, **eller** ved at udfylde og underskrive **pdf-skema** på SVANA.dk

Vælger man pdf-skemaet, kan dette sendes pr. e-mail til **svana@svana.dk**, eller det kan printes ud og sendes som almindelig post til:

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Hvis anmeldelsen sendes med mail eller almindelig post, bør man **bede om en modtagelseskvittering**.

Særligt om akkumuleret anmeldelse i forbindelse med affaldsaflæsninger

Hver enkelt akkumuleret skade i rækken skal anmeldes på samme måde og inden for samme frister som de "almindelige" ikke-akkumulerede skader – se afsnit a og b ovenfor. En akkumuleret anmeldelse bortfalder efter et år.

Det skal anføres på anmeldelsen, at der er tale om en akkumuleret anmeldelse.

Herudover gælder, at en akkumuleret anmeldelse først realitetsbehandles, når ansøger har bedt om det, og når det akkumulerede erstatningsbeløb overstiger 1.000 kr.

Anmodningen om realitetsbehandling skal være indgivet til SVANA senest fire uger efter, at anmelderen er blevet bekendt med den sidst akkumulerede skade.

Bilag skal medsendes

Det er et krav for udbetaling af godtgørelse, at følgende bilag medsendes ved anmeldelsen:

- kopi af politirapport eller af anmeldelseskvittering
- hvis relevant: dokumentation fra forsikringsselskab
- foreløbig opgørelse over udgifter (dokumentation for udgifterne skal eftersendes)
- kort over området med markering af, hvor skaden er sket
- fotodokumentation af skade
- hvis relevant: underskrevet fuldmagt

Fuldmagt

Der er mulighed for at indgive anmeldelsen ved fuldmagt. Det forudsætter dog, at den underskrevne fuldmagt uploades via upload-funktionen på virk.dk sammen med de øvrige bilag, eller, hvis der ansøges via pdf-skemaet, at den underskrevne fuldmagt vedlægges pdf-skemaet sammen med de øvrige bilag.

10. Kvittering fra SVANA før påbegyndelse af retablering

Se [bek. § 11, stk. 3](#)

Retablering af en indtruffet skade må påbegyndes, når skadesanmeldelse med alle påkrævede bilag er indgivet til Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA), og styrelsen har kvitteret for, at den medsendte fotodokumentation vurderes at være tilstrækkelig for at afgøre sagen. Retablering før dette tidspunkt kan medføre, at godtgørelsen nedsættes eller helt bortfalder, hvis retableringen har gjort det vanskeligt eller umuligt at vurdere skadens omfang.

Der kan imidlertid opstå situationer, hvor undladelse af at retablere skaden, vil forværre den. I disse situationer kan der ske retablering, før SVANA har kvitteret for anmeldelse af skaden.

11. Se kilder:

- [Naturbeskyttelsesloven](#)
- [Bekendtgørelse om offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen](#) (nr. 852 af 27. juni 2016 – ”adgangsbekendtgørelsen”)
- [Bekendtgørelse om godtgørelse for skader som følge af offentlighedens adgang til naturen](#) (nr. 922 af 27. juni 2016)
- [Vejledning om godtgørelse for skader som følge af offentlighedens adgang til naturen](#).